

НОДУНАВКА

№ 28.

У Суботу 10. Јулія

1843.

МИЛОШЕВЪ РАЗСТАНАКЪ.*)

ВУКОСАВА.

Кудъ ће Милошъ, кадъ се спрема тайно,
Кадъ на себе меће руво сјано?
Ево штита — ту је копље — мачъ.
Конь подъ седломъ готовъ ено вришти —
Мени пако слутни срце тишти —
Проливайте очи горкій плачъ.

МИЛОШЪ.

Драга жено! твое сузе стежи,
Мое срце на Косово тежи,
Да покосимъ тамо Турскій станъ.
Отечеству съ поля пропасть зія,
А изъ нутра изданца змія,
Когъ некъ данасъ види Видовданъ.

ВУКОСАВА.

Кадъ је тако, слѣдъ гласу чести,
Но башъ и я нећу само прести,
Него съ тобомъ идемъ у тай ратъ.
Отечества спасеніе вели,
Да и жена опасности дели,
Да се скръба душманину вратъ.

МИЛОШЪ.

Драга жено! ты ми чувай дворе,
Вратитъ се къ ныма и до зоре;
А за тебе ние ратный зной.
Слушай! труба къ одлазку већь труби!
Съ Богомъ жено! надежду негуби —
Зоромъ бытє Милошъ опеть твой!

Око Видовдана (16. Јунія) 1843.

Алекс. Андрићъ.

*) Противообразность къ Шиллеровому „Гектору и Ифсфіед.“

ОДЛАЗАКЪ НАПОЛЕОНА У ЕЛБУ.

(Конацъ.)

„Неустрашимый“ стигне на острово Елбу 3 Мај по подне. Генералъ Друотъ, кој в та којеръ у пратњи Наполеоновој био, отиде къ управителю тога острова, и уговори съ ниме, да Наполеонъ сутра данъ изъ лађе изиће, и свой улазъ у ПортоФерајо држи.

Наполеонъ већь више стрпљивъ немогаше быти. Онъ 4 Мај на свой телешкопъ спази на обали лепъ польски домъ, чиј положај нѣму се допадне. Зажели га походити, и са генераломъ Берtrandомъ, обрштромъ Камбелломъ и капетаномъ Ушеромъ одплови тамо на једной шалупи. Нађу домъ затворенъ, и зато су морали послати у ПортоФерајо, да се кључеви донесу. На ово се Наполеонъ врло нестрпљивъ показао. Између 2 — 3 сата по подне врати се у лађу, али је одма затимъ остави, и у ПортоФерајо отиде.

Наполеонъ је у главну варошъ свогъ новогъ малогъ царства, где га досаданій управитель Елбе, Французкій генералъ Далесме и остали чиновници дочекао и приме. „Генерале!“ рекне царъ къ Далесму, „я самъ моя права интересима отечества жертвовао, а себи самъ притежаніе и господарство надъ острвомъ Елбомъ задржао. Обзнатите житељима, да самъ я нынѣ острово изабрао, где ћу живити. Реците јимъ, да ће они одсадъ за мене быти предметъ мои найживљи интереса.“ Управитель ПортоФераја преда му кључеве варошіј, и „Тебе Бога хвалимо,“

чemu су Наполеонъ и сва надлежателства у саборнай цркви присутствовала, было в одпъвано у славу новога суверена. При овомъ торжеству ињшто малъшнога показало се. Кадъ є Діоклецианъ свой скриптаръ оставило, и не хтъ ништа више о овомъ царскомъ пурпуре, о трошной хальвини Деянире ни чути ни знати: онъ є ињговоа цвѣће у својој башти. Кадъ є Карлъ Великій свою круну оставило, отишао є са сјеногъ престола свогъ у миръ усамљеногъ манастира у бреговима Наварре. Слабость є дакле, и дѣтинскій посао био гледати, како Наполеонъ, мало пре царъ Француза, краль Таліанске, протекторъ Райнске свезе и посредственикъ Швайцарске, иште, да се у маленой Елби суверенство ињговој церемонијама покаже; али по несрѣти за тако великогъ мужа лежало є таково нешто у ињговомъ карактеру.

После овога церемонија обѣдовали су обрштаръ Кампбеллъ, капетанъ Ушеръ и други кодъ ињга. Британскій капетанъ примѣтio є, да є царъ съ великимъ апетитомъ єо.

Управителство ПортоФераја ћела є за време палата царева. Наполеонъ похити свое ново царство разгледати и уредити. Генералъ Друотъ буде постављенъ за управитеља остррова, и на велико мѣрило ињгове прећашнѣ управитељене системе навикнутъ, паниенуј царъ одма једногъ државногъ савѣтника за послове управљања у ињговомъ маломъ царству; маршалъ палате, генералъ Бертрандъ, био є предсѣдатель овога надлежателства. Све сјености, на колико су само средства допушћала, показиваху се у царскоме двору; и орао, вѣранъ своме створцу, съ ињиме є пао на овој лепо острво, кое є своја на Французкій начинъ устроено было.

Острово Елба, кое лежи близу приморја Тошканскогъ, и не велико. Оно нема више него 15 миља у простору; бреговито є, али бидѣ на ињму тако цвѣта, и тако є дражестно, као и у Таліанској. Погледъ на ињга є любезанъ, романтичанъ, воздухъ у ињму чистъ, изузимајући у околици оны сланы источника, одкуда острво највећиј приходъ вуче. Виное лозе изъ Тошкане вијо се око брестова;

маслине пуцају одъ зрељине; жита и усјви дају богату жетву; само гвоздене руде доносе годишњиј приходъ одъ 500,000 франака.

Просторъ острова Елбе може се стеснѣнъ учинити; али за разумно мыслећегъ кнеза био є доволјанъ, и Наполеонъ могао є у овога самоћи оной миръ и оно задовољство наћи, кое є бадава на полю битке или на престолу тражио. Ињму є остао красный задатакъ, свой важный и знаменитый животъ описати; а кадъ га є смрть у славномъ походу год. 1814 поштедила, то му є дужность была, својомъ величественомъ кичиџомъ узроке начертати, који су паданје ињговој произвели.

Гарда, коя є Наполеону уговоромъ одъ 11 Апр. 1814 уступљена, дође 26 Маја у Елбу. Она є састављала малу, али свету чету вѣрињи, који и не было више одъ 400. Два дана по одлазку царевомъ изъ Фонтенеблоа, ова є гарда изъ Питивѣра одпутовала. Она є прошла крозъ Ліонъ, где су официри ињни на велики обѣдъ позвани были. Затимъ отиде преко Монтцене, и дође, место у Туринъ, у Кампанију и Савано. Кадъ є стигла у последње пристаниште, оправи генералъ Камбронне вѣсть у Елбу да гарда долази, коя є тамо за два дана приспѣла. Войници буду на петъ Енглезки лађа раздѣљени, на коима су срећно и на миру у Елбу одпловили. Наполеонъ є надъ овимъ храбримъ и достойнимъ ратницима, који су подъ старимъ орловима своме цару свуда слѣдовати желили, држају разгледање војску; — опомена оне велике муштре, коју є на Тијлрингскомъ простору или предъ биткомъ држао.

Присуство савезни посланика чинило се да и не више нужно. Наполеонъ одпусти съ одличијемъ генерала Колера и капетана Ушера, а обрштаръ Кампбеллъ остане јошти на Елби. Наполеонъ поклони капетану Ушеру при одлазку златну бурмутицу са своимъ образомъ, који є съ 22 дијаманта, свакиј 100 фунтиј штерлинга у вредности, ограђенъ био. Доџније капетану Ушеру даваху за бурмутицу ту 5000 фунтиј штерлинга, но онъ јо дао и не.

Наполеонъ на своме острву изгледаше, као да се занима само са војницима своје гар-

де, као да бригу поси, како ће се земљодѣле на острому подићи, као да га путови земљи и ново прављење заузима, или да му се мысли врте око послова у рудокопијама — или око явни зданја. Изъ ничега се противно не могло доказати. Али ипакъ ова силна душа хладомъ тайны мыслій, желя и надежда напуњена; овай радопослујући духъ непрестано је вребао тренутакъ, кадъ ће изъ нова његова Фортуну свою стару игру започети.

Велика револуција чинила се да је окончана; царъ Наполеонъ находио се одъ 4 Маја на острому Елби, а краљ Лудовикъ XVIII. одъ 8-га у Тілрингу.*). Орао и тробойна застава били су у Портофераю наперени, а цепне мараме лепришаху се съ прозора у главной вароши Француузке. Коловође велике политије, кои су Паризкиј миръ заключили, објавише га народима као почетакъ одъ повратка златнога вѣка. И самъ царъ Францъ писао је обоици командирајућимъ военимъ маршалима, кнезу Шварценбергу и грофу Белегарду: „Миръ је заключенъ; сили и постојству савезне војске захвалитије свѣтъ дуге мирне године.“

ПАВО ЕМИЛІЙ.

(Съ Грчкогъ.)

Знаменитый овай велможа Римскій отера жену свою. Пріатељи његови стану га укоравати, говорећи му: „Име ли твоя жена цѣломудрена? име ли богата и сасвимъ лепа? Зашто си ју дакле отерао?“ Но онъ знајући њену погрѣшику, да бы јимъ показати могао, да они његово намѣренѣ неразумљавају, заповѣди, да му се његова чизма донесе, коју показујући јимъ рече: „Име ли ова чизма лепа? име ли нова и добро израђена? Но нико незнано гдји ми ногу тишти, ал' я, који ју носимъ, знамъ врло добро.

Тодоръ Аћ. Томићъ.

ПРАВИТЕЛСТВО У ПОРТУГАЛСКОЈ.

(Изъ Балбіја)

Кадъ се године 1820 острово Леонъ побунило, и у Португалској се револуција родила, изванредни кортези скупе се и издаду, по Шпаньолскоме одъ године 1812 начинѣній, али ипакъ демократијскій уставъ, који је владајући краљ Јованъ VI. примјо био. По њему је била само једна камера, снабдѣвена са њомъ законотворномъ силомъ и съ великомъ часју извршује власти, и ту бы камеру свеобщтвїј изборъ наименовао. Краљ нема право забране; онъ може само законъ, на који је кортези согласили, поправити; ако ли бы кортези кодъ своја вотова, и по вторичномъ разгледанју, остали, то ће се узети, да је краљ тай законъ потврђо. Онъ неможе кортезе, који се у извѣстно време састају и разилазе, нити одгодити, нити разпустити. После три године затимъ ово ново устроје сруши побуна, коју је Донъ Мигуелъ, другији синъ краља, дигао био; а у Мају мѣсецу године 1823 протестира Јованъ VI. противъ свега, што је досадъ било учинио. После смрти краља год. 1826 на користь своеј кћери Доне Марије Португалске круне одрекне се Донъ Педро, његовъ најстарији синъ, који је већъ пре тога за Бразилјанскогъ цара проглашенъ био, и даде Португалима карту, која је старе кортезе опеть постановила. По овомъ устава акту законотворна сила почива на особи краља и на кортезима, који се на две камере дѣле: т. е. на камеру пера, које краљ у неопределјеномъ броју наименује, и који је достоинство наследно или за живота, и на камеру депутираца, чије членове сваке четири године избирачи провинција наименују, а ове опеть скупштина свју државни грађана изъ парохија избира. Године 1828 Донъ Мигуелъ, кога је братъ за регента поставио био, овлада престоломъ своје нећакинъ, даде се за неограниченогъ краља прогласити, и владаје са страхомъ и ужасомъ. Али Донъ Педро, принуђенъ бывшиј круну Бразилјанску оставити и у Европу добећи, го-

* Краљевска резиденција у Паризу.

дне 1833 до тога доведе, да је престоль свој опет задобио, и Португалской уставъ повратіо, кој и оје је год. 1826 дао био. Ово правителство устроене трајало је до 10 Септембра год. 1836, у кое време посада и народна гарда у Лисабони уставъ одъ год. 1820 прогласи и краљицу нагони, да га прими са некомъ измѣномъ, коју су кортези за добро нашли. И изъ ове измѣна, кое су се нужне быти чиниле, постао је нови, у Марту мѣсецу год. 1838 довршени уставъ, на кој се и краљица заклела. Овай уставъ у многомъ је наликъ на онай сасвимъ демократійскій одъ год. 1820, али ипакъ постоје две камере, сенатора и депутираца, одъ који прва има 52, а друга 114 членова. Извршују властъ, притежава самъ краљ или краљица, а законотворну дѣли са кортезима.

СЛАВЕНСКА СТАРИНА.

У додатку къ общимъ новинама одъ 28 Јуна стои: дасе у Римскомъ Ватикану нашао старый рукопись Славенскогъ превода новога завѣта, кој је наскоро после Славенски Апостола Кирила и Методија изъ првобытногъ текста преписањ. Г. Копитаръ, библиотекаръ царске дворске библиотеке у Бечу, отишао је у Римъ, и тамо већ приспѣо, да овай знаменитый, заиста никада више несуществујући споменикъ језика и вѣре препиши. Съ великимъ нестрипніемъ очекујмо, да се истый наштампа и ученоме свѣту на критику и разсуђење саобщи.

СУЕСТНА СВАЋА.

(Съ Грчкогъ)

Посвајају се међу собомъ два сусједа збогъ кукавице, која у комшилуку кукала баше. Оду дакле къ судији да јимъ онъ пресуди; а овай јимъ рече, да је мучно ту стварь пресудити. По изтечењу некогъ времена, кадъ јимъ судија доста новаца извукао баше, ову јимъ пресуду изговори: „Кукавица је за мене, а не за васъ кукала.“

Тодоръ Аћ. Томићъ.

ОДЪ СВАЧЕГА ПО НѢШТО.

Французка има, кое у своимъ оружницама, кое у рукама војске и народне гарде, 2,710,-165 пушака.

Судацъ Вилкинсонъ, у Луизвили, наручи кодъ некогъ кроача капутъ. Да види како ће му стояти, отиде, у дружству съ трима приятельми, къ томе кројачу. Шавъ хальине слабо га задовољи, на што се онъ яко жаловао. Кројачъ одъ своеј стране увѣраваше, да му капутъ сасвимъ добро стоји. На то рекне судацъ: „Само магарацъ или мазга може таково што говорити.“ „Башъ што је магарацъ или мазга хальину обукла,“ одговори кројачъ, „па мысли животиня, да јој нестој добро.“ По више подобнимъ узаимнимъ почетствованьима обонци се почупају, сграбе свое ножеве, и съ ныма јданъ на другогъ бѣсно нападну. Пријатељи судчеви хтѣдоше га одбранити; али чимъ калфе кројачеви то спаже, скоче одъ свога столова, и са маказама ударе на ныи. Ђдава съ тежкомъ мукомъ могла ји је дозвана полиција разводити. Јданъ човекъ, именомъ Меексъ, пао је мртавъ на мѣсту, другиј такођеръ смртно ранђенъ после неколико дана умро је. Кројачъ и нѣгови момци су више мане озлеђени. Судацъ Вилкинсонъ и нѣгови пријатељи, покрай вике и проклинанја скупљеногъ народа, буду у апсѣ одведені. „Утицай кривача тако је велики, да нико неможе мыслити, да ће они осуђени быти“, пријодају овомъ саобщенију Американске новине.

ОБЗИРЪ НА ПРОШЛОСТЬ.

9 Јула 1718 учинђенъ је у Пожаревцу миръ између Нѣмачкогъ Цара Карла VI. и Порте. Са овимъ миромъ прекине се ратъ, кој је Порта противъ републике Млетачке јоште одъ год. 1714 водила. У томе рату Турци одъ Млетчана полуостровъ Мореу отму. Млетчани неизгубе надежду, да ће га опетъ повратити. У две (на мору) битке одрже побѣду надъ Турцима. Освој Порвезу и Поницу. И башъ кадъ хтѣше и Дулцигну узети, стигне миръ, и даље напредку нњијомъ край учињи. Мореа, Суда, Шпиналонга и Тимосъ принадну Порти; а Млетчани мораје се задовољити са Јонскимъ острвима, Цериго, и освојити земљама.